

REMISSVAR

2011-05-03

2011-110-2575

2011-02-17

U2011/604/G

Utbildningsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Den framtida gymnasiesärskolan – en likvärdig utbildning för ungdomar med utvecklingsstörning (SOU 2011:8)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på de förslag som Gymnasiesärskoleutredningen lämnar.

Sammanfattning

CSN tillstyrker:

- Att elever i gymnasiesärskolan ska få ett ekonomiskt stöd för boende och resor m.m. om de inte kan bo hemma på grund av skolgången.
- Att ett kompletterande bidragssystem för elever med funktionsnedsättning som studerar på annan ort ska utredas.

CSN föreslår:

- Att den aviserade studiehjälpsutredningen ser över stödet till inackordering. Det bör enligt CSN samordnas och i sin helhet handhas endera av elevernas hemkommuner eller av CSN.
- Att den aviserade studiehjälpsutredningen utreder frågan om huruvida skolk ska påverka elevernas rätt till inackorderingstillägg och till studiehjälp i övrigt.

Avgränsning

CSN väljer att yttra sig över den del i utredningen som avser studiestöd.

CSN har tidigare lämnat ett remissvar på betänkandet *Brist på brådska* (SOU 2008:102) och har erfarit att förslagen i det betänkandet för närvarande bereds inom regeringskansliet. CSN kommenterar inte dessa förslag ytterligare i detta remissvar.

2011-05-03

6.5 Ekonomiska villkor för eleven

Boende och resor m.m.

CSN anser att det behövs ett generellt ekonomiskt stöd för boende och hemresor m.m. för att elever ska kunna välja studier vid en gymnasiesärskola på en annan ort. Därutöver torde krävas ett kompletterande ekonomiskt stöd för de merkostnader som följer av funktionsnedsättningen. CSN anser att utformningen av såväl det generella som det kompletterande stödet bör utredas vidare.

Av studiestödsförordningen framgår att inackorderingstillägg inte får lämnas om den studerandes uppehälle helt eller till väsentlig del bekostas av staten, en kommun eller ett landsting. Om det är inackorderingstillägg som ska kunna lämnas vid sidan av det kompletterande stödet måste denna bestämmelse i studiestödsförordningen ses över.

Det delade ansvaret för bidraget till inackordering

Det delade ansvaret för stödet till inackordering mellan elevernas hemkommuner och staten innebär olika villkor för elever i gymnasiesärskola med offentlig huvudman och för elever vid fristående gymnasiesärskolor. Skillnaderna består bl.a. i bidragets storlek men kan även omfatta bedömningen av vem som kan få bidrag. Skillnaderna finns redan idag för elever som läser vid en kommunal gymnasieskola respektive en fristående skola.

CSN har i tidigare anslagsframställningar och remissvar framfört åsikten att stödet till inackordering bör samordnas och antingen i sin helhet handhas av elevernas hemkommuner eller av CSN. CSN utgår från att den aviserade översynen av studiehjälpssystemet tar sig an denna fråga.

Utredningen gör antagandet att 100 av de drygt 350 elever som går i fristående gymnasiesärskola är bosatta på annan ort till följd av studierna. CSN känner tveksamhet inför att utveckla systemstöd och rutiner för att administrera en sådan liten verksamhet.

Dessutom är elever vid gymnasiesärskolor en speciell grupp som i många fall inte har samma förutsättningar som andra att ta till vara sin rätt. Detta gör att det ställs stora krav på de kommuner och myndigheter som handhar stöd till denna grupp vad gäller information och kommunikation, varför det även i detta avseende bör vara meningsfullt med en samordning.

Inackorderingstillägg vid studier som understiger heltid och vid skolk

Det inackorderingstillägg som Gymnasiesärskoleutredningen föreslår ska lämnas av CSN är en del av studiehjälpen. Även om eleverna i gymnasiesärskolan inte har rätt till studiehjälp i övrigt, innebär det faktum att inackorderingstillägget utgör en del av studiehjälpen att reglerna för studiehjälp ska tillämpas. En av förutsättningarna för att

2011-05-03

få studiehjälp är att studierna bedrivs på heltid och CSN har ett bemyndigande att meddela närmare föreskrifter om vad som ska anses vara studier på heltid och om undantag från kravet på heltidsstudier.

Om statligt inackorderingstillägg ska utgå medger de av CSN meddelade föreskrifterna om undantag från studiestödslagets krav på heltidsstudier för att få studiehjälp, att studiehjälpen lämnas i vissa undantagsfall trots att studierna bedrivs i mindre omfattning. Sådana undantag finns bl.a. för elever i gymnasieskolan som läser en Rh-anpassad utbildning (utbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar) och för elever i gymnasieskolan som har beviljats studier i mindre omfattning (reducerat program) samt även generellt för elever som inte kan bedriva sina studier på heltid pga. sjukdom eller funktionsnedsättning, men som bedriver sina studier i så stor utsträckning som förhållandena medger. Eleverna får med stöd av dessa föreskrifter studiehjälp om de följer den reducerade planen för utbildningen. Undantaget gäller inte för skolk.

CSN bedömer att CSN:s föreskrifter om undantag från kravet på heltidsstudier skulle komma att medge att studiehjälp i alla dess former skulle kunna lämnas om gymnasiesärskoleelever skulle vara berättigade till studiehjälp. Föreskrifternas utformning medger att eleverna i enlighet med Gymnasiesärskoleutredningens förslag kan få inackorderingstillägg även om studieomfattningen är lägre än heltid. Av de av CSN meddelade föreskrifterna framgår dock att elever som har omfattande otillåten frånvaro (skolk) inte anses bedriva heltidsstudier. Effekten av omfattande otillåten frånvaro är att eleven mister sin rätt till alla former av studiehjälp, inklusive inackorderingstillägget.

CSN känner inte till att det kommunala stödet för inackordering påverkas av elevernas närvaro. Troligen är det så att det kommunala stödet till inackordering inte påverkas av skolk utan betalas ut under pågående läsår om inte eleven avbryter sin utbildning.

Indragen studiehjälp på grund av skolk kan vara kännbart för eleverna och deras familjer. Särskilt gäller det för dem som förutom studiebidrag även får studiehjälp i form av extra tillägg och inackorderingstillägg. CSN meddelar dessutom Försäkringskassan när studiehjälp dragits in och utebliven studiehjälp kan få effekter på det ekonomiska familjestödet i form av flerbarnstillägg, bostadsbidrag, underhållsstöd och barnpension. Detta faktum har uppmärksammats av Studiehjälpsutredningen (SOU 2003:28) och av CSN.

Av utredningen framgår att det är vanligt förekommande med skolk i gymnasiesärskolan. När skolan anmäler skolk kommer många elever att få ett beslut om återkrav, eftersom de fått pengar som de inte haft rätt till. Det finns en stor risk för att många av eleverna inte kan förstå konsekvenserna av sitt handlande om de avbryter studierna eller skolkar och att de inte kan betala tillbaka det återkrävda beloppet. Risk finns då för att många kommer att bli föremål för utredning hos Kronofogden.

2011-05-03

CSN anser att den nu aviserade studiehjälpsutredningen bör utreda frågan om huruvida skolk ska påverka elevernas rätt till inackorderingstillägg och till studiehjälp i övrigt.

10. Implementering

Hur snabbt CSN kan anpassa sina system och rutiner beror på omfattningen av vad som beslutas.

Om beslutet endast avser att elever vid fristående gymnasiesärskolor ska ha rätt till inackorderingstillägg kommer CSN:s anpassning att kunna göras i tid inför det föreslagna ikraftträdandet den 1 juli 2013.

Om beslutet däremot blir mer omfattande och mer i enlighet med förslaget i Brist på brådskan, kommer CSN:s anpassning att ta längre tid. Möjlighet att genomföra anpassningarna innan den 1 juli 2013 saknas då.

11.3 Ekonomiska konsekvenser

CSN gör samma bedömning som utredningen, dvs. att om 100 av de dryga 350 elever som går i fristående gymnasiesärskola är bosatta på annan ort kan kostnaden för inackorderingstillägg beräknas till mellan 1 och 2 miljoner kronor beroende på nivån på tillägget.

De systemanpassningar som måste göras för att CSN ska kunna hantera inackorderingstillägg för elever i fristående gymnasiesärskolor har av CSN beräknats till en kostnad av cirka 2 miljoner kronor.

Beslut om detta remissvar har fattats av generaldirektören Christina Gellerbrant Hagberg efter föredragning av verksjuristen Pernilla Björck och utredaren Nils Andersson i närvaro av avdelningschefen Margaretha Holmlund och chefsjuristen Åke Svensson. I arbetet med remissvaret har även utredarna Viktoria Sarwien och Frida Andersson, systemansvarig Ewa Eklund och processutvecklaren Maria Digre deltagit.

Christina Gellerbrant Hagberg

Pernilla Björck